

Nr 22

Utlåtande i anledning av motioner om en dokumentationscentral för miljövärdhetsforskning.

Till allmänna beredningsutskottet har hänvisats de likalydande motionerna I: 501 av herr *Wirtén* och herr *Thorsten Larsson* samt II: 626 av herrarna *Grebäck* och *Norrby*, vari hemställes att riksdagen måtte uttala att Sverige i FN skall verka för inrättande av en internationell dokumentationscentral för miljövärdhet; samt att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om att förslag snarast föreläggas riksdagen om inrättande av en svensk dokumentationscentral för miljövärdhetsforskning.

Enligt motionärernas uppfattning är det nödvändigt att initiativ tas till en dokumentationsorganisation för miljöfrågor. Denna organisation bör byggas ut på såväl nationell som internationell nivå. Den skall ha till uppgift att samla och distribuera miljövärdhetsdata men även att på olika sätt befrämja samhällets ansträngningar att komma till rätta med miljöförstöringen. Åtskilliga permanenta internationella samarbetsorgan som bland annat sysslar med miljövärdhet finns redan, t. ex. WHO, OECD, Europeiska kol- och stålunionen ECSC, Ekonomiska kommissionen för Europa samt Europarådet. En internationell dokumentationscentral för miljöfrågor kan byggas upp inom ramen för något av dessa. Genom sitt världsomfattande verksamhetsfält, sitt ansvar för människans hälsotillstånd världen över och sin anknytning till FN är enligt motionärernas bedömning WHO den organisation som lättast och med bästa resultat kan handha miljödokumentationen.

Motionärerna framhåller, att dokumentationen och informationen måste vara brett upplagd så att den täcker alla aspekter av miljöförstöringen och skydd däremot. En central för internationell miljödokumentation kommer att bli mycket omfattande och kräver en väl utvecklad teknik baserad på databehandling. För Sveriges del kan uppbyggandet av en nationell central omgående påbörjas genom att man utnyttjar någon befintlig institution, t. ex. FOA:s datacentral. Dokumentationscentralen måste byggas upp i samråd med naturvårdsverket.

Slutligen anför motionärerna, att Sverige har möjligheter att inom FN verka för en internationell dokumentationsorganisation och att de svenska kraven får ökad tyngd om den inhemska delen av organisationen snarast byggs upp. Detta skulle i stor utsträckning gynna det svenska miljövärdhetsarbetet samtidigt som Sverige skulle framstå som ett föregångsland och en pådrivare på den internationella miljövärdhetsområde.

Beträffande motiveringen i övrigt får utskottet hänvisa till motion I: 501.

Över motionerna har yttrande inhämtats från statens naturvårdsverk, statskontoret och 1964 års naturresursutredning.

Naturvårdsverket anför, att arbete med att lösa dokumentationsfrågorna pågår inom verket.

Som exempel kan nämnas att verket för dokumentation på luftvårdsområdet ämnar anskaffa ett särskilt bibliotek av mikrofilm som avses skola ligga till grund för en nordisk dokumentationscentral på luftvårdsområdet. Verket har vidare, bl. a. med anledning av förslag i betänkandet om miljö-vårdsforskning, inlett samarbete i dokumentationsfrågor med 1964 års naturresursutredning. — Frågan om den lämpligaste utformningen av dokumentationen kan emellertid ej lösas i ett slag. De av verket inledda ansträngningarna att få en samordning till stånd bör fullföljas. Anledning att hos Kungl. Maj:t begära ett särskilt förslag i ämnet saknas därför för närvarande. — På det internationella planet kan nämnas att Europarådet börjat bygga upp ett »European Information Centre for Nature Conservation» och att frågor om dokumentation på miljövårdsområdet tagits upp bl. a. inom OECD. Det synes lämpligt att avvakta resultaten av såväl det ovan berörda arbetet på en internationell dokumentationsordning som arbetet med dokumentationsfrågor inom Europarådet och OECD innan ställning tas till frågan om att inom FN:s ram inrätta en dokumentationscentral för miljövård.

Statskontoret framhåller, att dokumentationsverksamheten och dess organisation under senare tid ägnats allt större uppmärksamhet. På uppdrag av Kungl. Maj:t har statskontoret — i verkets rapport den 4 mars 1968 med förslag till organisation av en styrelse för teknisk utveckling — även behandlat vissa organisationsfrågor på dokumentationsområdet. Förslag i anledning härav torde komma att föreläggas riksdagen under innevarande session. — Statskontoret förordar, att naturvårdsverket får i uppdrag att närmare utreda förutsättningarna för en dokumentations- och informationsverksamhet på miljövårdsforskningens område av det slag motionärerna efterlyser. Ett dylikt utredningsarbete bör bedrivas i nära samverkan med ett eventuellt kommande centralorgan på dokumentationsområdet.

Naturresursutredningen uttalar, att den under sitt arbete kommit i ständig kontakt med dokumentationsproblemen och därvid fått den uppfattningen att det är fråga om mycket komplicerade ställningstaganden. Detta gäller i ännu högre grad om området betraktas ur internationell synpunkt. Både naturresursutredningen och naturvårdsverket är medvetna om hur angeläget det är att dessa frågor lösas så snabbt som möjligt. Hänsyn måste därvid dock tagas till både den nationella och den internationella situationen. — Det är sannolikt att det nya organ, som skall svara för miljövårdsforskningen i framtiden, tillsammans med naturvårdsverket omedelbart kommer att börja uppbyggandet av en data-, dokumentations- och informationscentral; denna kommer då bl. a. att åläggas de uppgifter, som motionärerna med rätta anser angelägna.

Utskottet

I motionerna hemställs om åtgärder för inrättande av en internationell och en svensk dokumentationscentral för miljövårdsforskning.

Naturresursutredningens betänkanden Miljövårdsforskning (SOU 1967: 43 och 44) berör frågor om dokumentations- och datacentral. Det uttalas bl. a. att datainsamlingens nära anknytning till forskningen motiverar att en för naturvårdsverket och den av utredningen föreslagna miljöforskningsnämnden gemensam datacentral inrättas. Vidare anförs att frågan om en datacentral för insamling och bearbetning av undersökningsresultat är av direkt intresse för såväl administration som forskning samt att den bör närmare utredas gemensamt av naturvårdsverket och den föreslagna forskningsnämnden i kontakt med andra berörda institutioner.

I den proposition som förelagts riksdagen på underlag av naturresursutredningens betänkanden (1968: 37) föreslås att ett särskilt forskningssekreteriat under ledning av en kvalificerad forskare tillföres naturvårdsverket och dess forskningsnämnd.

Naturvårdsverket har uppgivit att verket arbetar med att lösa dokumentationsfrågorna och att samarbete härvid inletts med naturresursutredningen. Verket har vidare framhållit att arbetet på en samordning bör fullföljas och att anledning saknas att nu begära särskilt förslag hos Kungl. Maj:t.

Naturresursutredningen har framlagt samma synpunkter som naturvårdsverket och särskilt framhållit att det nya organ, som skall svara för miljövårdsforskningen i framtiden och varom förslag framlagts i proposition nr 37 år 1968, kommer att handha även data-, dokumentations- och informationsfrågor.

Statskontoret har förordat att naturvårdsverket närmare skall utreda förutsättningarna för en dokumentations- och informationsverksamhet inom miljövårdsforskningen.

Frågor om dokumentation och information tilldrar sig allt större intresse. De har behandlats i det inom finansdepartementet utarbetade betänkandet Ökad statlig satsning på teknisk forskning och industriellt utvecklingsarbete (Fi stencil 1967: 13) vari anförs, att utvecklingen inom informations- och dokumentationsområdet hittills kännetecknats av en tendens till allt större specialisering och allt vidare internationalisering av olika sektors informationssystem. Inte mindre än ett trettiotal internationella organ har för närvarande aktivitet i gång på detta område — enskilt eller i samarbete. I betänkandet ges en närmare redogörelse för dessa och vissa nationella organs och institutioners verksamhet. Det har vidare upplysts att maskinell kapacitet för dokumentation inom miljövårdsområdet skulle kunna finnas att tillgå exempelvis vid den till FOA knutna Stockholms datacentral, när organisatoriska och andra frågor är lösta.

Utskottet finner i likhet med motionärerna och remissinstanserna, att

frågor om organisation av forskning och dokumentation inom natur- och miljövården är angelägna. Den nuvarande organisationen inom naturvården har endast hunnit verka under mycket kort tid, och ytterligare organisatoriska förändringar är att förvänta med anledning av framlagda förslag i proposition angående naturvårdsforskningens organisation m. m. Utskottet finner därför lämpligt att den nya organisationen med förstärkta resurser får börja sin verksamhet och därvid uppta frågor om dokumentation. Där emot finner utskottet ej lämpligt att ytterligare utredning nu tillsättes för att framlägga förslag beträffande natur- och miljövårdsforskning. Först sedan uppbyggandet av en dokumentationscentral börjat komma till stånd inom den nya svenska organisationen för natur- och miljövårdsforskning finns möjligheter att verka för att en internationell dokumentationscentral för miljövård skall inrättas.

Utskottet får därför hemställa,

att de likalydande motionerna I: 501 och II: 626 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 26 mars 1968

På allmänna beredningsutskottets vägnar:

NANCY ERIKSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar Möller (s), Oscar Carlsson (s)*, Axel Kristiansson (cp)*, Yngve Persson (s)*, Helge Karlsson (s)*, Karl Pettersson (s), fru Hultell (h), herrar Kilsmo (fp), Ernst Olsson (cp), Ove Karlsson (s)* och Wirtén;

från andra kammaren: fru Eriksson i Stockholm (s), fru Jäderberg (s), herrar Hamrin i Kalmar (fp), Svensson i Kungälv (s), Dickson (h), Haglund (s)*, Rimås (fp), Larsson i Borrby (cp), Nilsson i Bästekille (h), Johansson i Växjö (cp), Hansson i Piteå (s) och Hugosson (s).

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av herr Axel Kristiansson (cp), fru Hultell (h), herrar Kilsmo (fp), Ernst Olsson (cp), Wirtén (fp), Hamrin i Kalmar (fp), Dickson (h), Rimås (fp), Larsson i Borrby (cp), Nilsson i Bästekille (h) och Johansson i Växjö (cp), vilka ansett att utskottets utlåtande fr. o. m. det avsnitt som börjar med orden »Utskottet finner» samt utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

»Utskottet finner i likhet med motionärerna och remissinstanserna, att frågor om organisation av forskning och dokumentation inom natur- och miljövården är angelägna. Naturvårdsverket bör i likhet med vad statskontoret förordat få i uppdrag att utreda förutsättningarna för en dokumentations- och informationsverksamhet på miljövårdsforskningens område av det slag motionärerna efterlyser.

Utskottet får därför hemställa,

att riksdagen i anledning av de likalydande motionerna I: 501 och II: 626 i skrivelse till Kungl. Maj:t ger till känna vad utskottet anfört om utredning av frågan om dokumentationsverksamhet på miljövårdsområdet.»